

KANDIDATNUMMER _____

NB: Husk å skrive kandidatnummer og sidetall på hver side av besvarelsen!

2009

**Den internasjonale sommerskole
Universitetet i Oslo**

ISSN 0130

Intensivt mellomkurs i norsk, trinn III

**Skriftlig eksamen
(4 timer)**

I. LYTTEPRØVE

Svar på spørsmålene med fullstendige setninger. Skriv på eget ark.

Poteten

1. Hva skal potetens år rette oppmerksomheten mot?
2. Hvilken matvare er verdens matvare nummer 1?
3. Hvor stor var verdensproduksjonen av poteter i 2007?
4. Nevn minst én grunn til at poteten dyrkes så mange steder i verden.
5. Hva er det som bestemmer potetens smak?
6. Hvorfor ble dagens høstferie kalt potetferie for noen tiår siden?
7. Hva betyr uttrykket “Han er som poteten”?
8. Hvorfor ble noen prester kalt “potetprester” for 250 år siden?
9. Hvorfor var poteten så viktig i årene 1807-1814?
10. Hvilken stilling har poteten i kostholdet i dagens Norge?

II. GRAMMATIKK

TEKST MED OPPGAVER

<http://www.aftenposten.no/meninger/signert/article3093211.ece>

Heller død enn til bry?

Anne Hafstad, *Aftenposten*, 27.05.09

Når to av tre nordmenn støtter aktiv dødshjelp, skyldes det frykt for smerte og tap av verdighet. Det kan tenkes at løsningen er aktiv livshjelp snarere enn døden.

Det er i utgangspunktet lett å være enig i at ethvert menneske må ha full selvbestemmelsesrett over eget liv og egen død. Det handler om menneskerettigheter, autonomi, og om verdighet. Når uhelbredelig syke mennesker opplever store lidelser og helsevesenet ikke evner å lindre, vil de fleste av oss tenke at lidelsen må ta slutt. For pasienten og de nærmeste kan tilværelsen virke meningsløs og uverdigg. Da kan aktiv dødshjelp fremstå som en befrielse.

Dette lå til grunn da Fremskrittspartiet sist helg fattet vedtak om at aktiv dødshjelp må tillates i Norge. Men spørsmålet om aktiv dødshjelp er komplisert. I sterk motsetning til menneskets selvbestemmelsesrett står prinsippet om livets ukrenkelighet. Sett i et kristent perspektiv må døden stå i Guds hånd, ikke i menneskets. Helt uavhengig av livssyn vil aktiv dødshjelp kunne oppfattes som en krenkelse av livet som ikke kan tillates.

To av tre

I Norge er aktiv dødshjelp forbudt. Motstanden mot en liberalisering har vært sterk, men undersøkelser blant folk flest viser nå at to av tre nordmenn støtter aktiv dødshjelp. Det er nærliggende å anta at årsaken er frykten for store smerter og tap av verdighet. Spørsmålet som må reises, er om svaret på frykten er aktiv dødshjelp, eller om helsevesenet må møte utfordringen med mer kunnskap, slik at hver og en av oss kan forlate denne verden med tålelig smerte og verdighet.

Den medisinske utviklingen gjør det mulig å lindre smerte og andre symptomer. Når mange likevel erfarer at alvorlig syke og døende har ulidelige smerter og plager, skyldes det i hovedsak at det skorter på kunnskap hos helsepersonell. Det er svært beklagelig, og gir grobunn for økt aksept for aktiv dødshjelp. Vi må kunne forvente at alle som i profesjonell sammenheng skal hjelpe alvorlig syke mennesker, besitter nødvendig kompetanse, eller kunnskap om hvor de kan søke denne.

Kandidatnummer _____

Leger skeptiske

Norske leger er negative til liberalisering. De vil ikke gå fra å være behandler til ”dødsengel”. Det bryter med legenes grunnleggende etikk og ønsket om å redde liv. Det er ikke alltid mulig, men det betyr ikke at man slutter å hjelpe. Hjelpen blir bare annerledes. Da handler det om å avslutte aktiv behandling når den ikke lenger gir håp om bedring eller helbredelse, og å gi smertestillende medisiner og symptomlindring nok. Selv om dette kan føre til en noe tidligere død, er dette ikke aktiv dødshjelp – snarere aktiv livshjelp.

Det er interessant å merke seg at leger som i sitt daglige virke står nær pasienter i livets slutfase, er mest negative til aktiv dødshjelp. Det kan skyldes frykt for at hvis de stiller seg åpne for å hjelpe pasienter til å dø, legger det et press på pasientene. De kan fort føle seg presset til å velge døden for å slippe å være til bry for sine nærmeste og for samfunnet. En rapport fra staten Oregon i USA, hvor aktiv dødshjelp er tillatt, viser at 55 prosent av dem som ville benytte seg av dette, gjorde det fordi de ikke ville være til byrde for familien.

Angsten for å ligge til byrde stikker dypt i oss alle. Det er en farlig utvikling hvis hensynet til andre blir et argument for å dø. (561 ord)

OPPGAVE 1

Svar på spørsmålene til teksten. Du kan svare med dine egne ord.

1. Hva mener artikkelforfatteren med ”aktiv livshjelp”? _____

2. Hvorfor har mange syke og døende ulidelige smerter, ifølge artikkelforfatteren?

3. Hva kan legalisering av aktiv dødshjelp føre til, ifølge artikkelforfatteren?

Kandidatnummer _____

OPPGAVE 2

Finn synonymer eller forklar disse ordene. Ordene er understreket i teksten.

1. uhelbredelig:

2. fattet vedtak:

3. å anta:

4. det skorter på kunnskap:

5. i sitt daglige virke:

6. angsten for å ligge til byrde:

OPPGAVE 3

Alternative uttrykksmåter: Fyll ut med ett eller flere ord slik at setning A og setning B får samme eller tilnærmet samme betydning.

1. A. I Norge er aktiv dødshjelp forbudt.

B. I Norge er det _____ .

2. A. Det handler om menneskerettigheter.

B. Det er _____ seg om.

3. A. Helsevesenet evner ikke alltid å lindre lidelsene til uhelbredelig syke.

B. Noen ganger er ikke helsevesenet _____
til å lindre smertene til uhelbredelig syke.

4. A. Det er et mål at hver og en av oss kan forlate verden med tålelig smerte.

B. Det er et mål at alle kan forlate verden med smerte som er til _____ ut.

Kandidatnummer _____

OPPGAVE 4

Bøy substantivene og adjektivene ifølge skjemaet. Sett inn ubestemt og bestemt artikkel der det er nødvendig.

ubestemt form entall	bestemt form entall	ubestemt form flertall	bestemt form flertall
		syke mennesker	
et kristent perspektiv			
en profesjonell sammenheng			
		norske leger	

OPPGAVE 5

Fyll ut med substantiv, verb og adjektiv / perfektum partisipp.

substantiv	verb	adjektiv / perfektum partisipp
en befrielse		
		aktiv
	å tillate	
en frykt		
en utfordring		

Kandidatnummer _____

OPPGAVE 6

Tekstbinding: Knytt sammen setningene ved hjelp av ordene som står i parentes. Du kan bytte om på rekkefølgen av setningene, men det logiske innholdet må være det samme.

To av tre nordmenn støtter aktiv dødshjelp. De frykter ofte smerte og tap av verdighet.

1. (fordi) _____

2. (for) _____

3. (derfor) _____

4. (så) _____

5. (av den grunn) _____

Kandidatnummer _____

OPPGAVE 7**Sett inn et ord som passer, både grammatikalsk og logisk.**

Et flertall _____ befolkningen sier ja til aktiv dødshjelp. Særlig unge mennesker og velgere _____ høyresiden mener det bør tillates. Debatten _____ aktiv dødshjelp preges av nærsynte _____ uryddige innspill. Det er forskjell _____ hva vi som enkeltindivider kan ønske, og _____ vi som samfunn kan legalisere.

Det viser en meningsmåling utført av Synovate for Foreningen retten til en verdig død. Høyres og Fremskrittspartiets velgere er øverst _____ listen. Henholdsvis 77 og 78 prosent var helt _____ delvis enig i at en døende pasient skal kunne få utskrevet en dødelig dose medisin _____ sin lege som vedkommende selv kan ta _____ å unngå store lidelser. 70 prosent av Aps og SVs velgere _____ for dette.

Kun ti prosent av Kristelig Folkepartis velgere er for aktiv dødshjelp. I den yngre delen av befolkningen er oppslutningen større _____ blant de eldre. Det er nesten dobbelt så mange på Østlandet som på Vestlandet _____ støtter dødshjelp.

Et klart flertall av befolkningen støtter også _____ legen skal kunne sette en dødelig injeksjon, hvis pasienten er for svak til å gjøre det _____ .

Kilde: <http://www.dagsavisen.no/innenriks/article414351.ece>

Kandidatnummer _____

III. STIL

Skriv én av oppgavene. Skriv minst 300 ord.

1. Nora og Helmer er hovedpersonene i ”Et dukkehjem”. Men vi blir også presentert for fru Linde, doktor Rank og sakfører Krogstad. Hva kan du fortelle om dem? Hvilke særtrekk har de, og hvilken funksjon har de i stykket?
2. Hvilke argumenter ser du for aktiv dødshjelp, og hvilke argumenter ser du imot? Hva er din personlige mening om dette?
3. Mange mennesker har en usunn livsstil som kan føre til ulike sykdommer. Hva kan gjøres for å endre livsstil slik at man tar bedre vare på helsen sin?
4. Hvilke grunner tror du det er til at kvinnene i Norge i gjennomsnitt får flere barn enn kvinner i mange andre europeiske land? Du kan for eksempel se på kjønnsroller, likestilling, samlivsformer, økonomi, permisjoner og samfunnsstrukturer. Sammenlikn med situasjonen i ditt hjemland.